

Hoteller og Værtshuse I Sakskøbing 1870-1970.

af
Johan Jørgensen og Erik Petersen.

Gennem årene har der været skrevet og talt meget om det store antal værtshuse og gæstgiverier der har været i vores lille by, det har nærmest været sådan, at man skulle tro at byen var spækket med disse.
Dette var dog langt fra tilfældet.

Vel var der en overgang en hel del, men mange var små og absolut ikke af en størrelse, som en familie kunne leve af. Her var det normalt konen der passede udskænkningen og manden havde sit erhverv, for eksempel som hestehandler, vognmand eller lignende.

Den 18. maj 1876 vedtog byrådet, at der måtte være 3 værtshuse i byen, derudover var der 5 gæstgiverier. Disse havde værelser og rejsestalde, herudover havde købmændene ret til udskænkning til kunderne. På den tid har der således været omkring 13 udskænkningsteder i alt, derudover havde øldepoterne ret til en vis form for udskænkning på deres bopæl.

Udover Oreby kro var der ingen andre beværtninger i oplandet. I 1901 var indbyggertallet i selve byen på 1560 personer.
Udover byens borgere havde hele omegnens befolkning således mulighed for at benytte byens værtshuse, det var dog oftest købmændenes skænkestuer, som landboerne benyttede under deres indkøb.
Her var tobak og brændevin gratis.

I 1879 vedtager byrådet at strædet fra Vestergade til Torvet fremover hedder Kirkestrædet. Juniorsgade får samtidig navneændring fra hidtil Sdr. Vestergade (i folkemunde kaldet Sladdegade). Strækningen fra Vestergade til Juniorsgade omtales her som "Dadanellerne", den var svær af komme igennem, da der omkring år 1900 var 5 udskænkningsteder på denne strækning.

Sakskøbing beværterforening stiftes 1. oktober 1906, og i 1909 indledes forhandling med købmændene og øldepoterne i byen.
Man enes med dem om, at de fremover tager samme pris for drikkevarerne som hotellerne og beværtningerne.

Omkring 1911 ophører formentlig udskænkingsretten hos købmændene, til sorg for nogle, til glæde for andre. På dette tidspunkt er der omkring 14 udskænkingssteder tilbage.

I 1916 får byen en ny restauration på Torvet 5, den får navnet "Palmehaven".

Får at få sin bevilling måtte indehaveren erhverve 3 igangværende bevillinger, blandt andet konditor Otto Hansen på Torvet (nu Anne Marie). Palmehaven lukkede allerede samme år som restaurationen Guldborgland lukkede.

Antallet af udskænkingssteder er nu nede på 9.

Bevæsterforeningens protokol oplyser, at myndighederne i februar 1917 lukkede for salg af spiritus i 3 uger, herefter forhøjedes prisen på stærke drikke med 100 %.

Restauratørerne vedtager så, af fremover bliver brændevinsflasken ikke stående frit fremme på bordene.

Selv om restauratørerne havde gode år fra 1917 til 1922, nedlægges der i disse år 4 udskænkingssteder og frem til 1930 yderligere 2, således at der nu er 7 tilbage.

Da Holmeskov pavillonen nedbrændte i 1942 mistede både byen og omegnen et populært samlingssted, ikke mindst skovfesterne, som mange nulevende til stadighed mindes med glæde.

År 1970 er der herefter 5 hoteller og restaurationer tilbage, nemlig Hotel Sakskøbing, Hotel Du Nord, Gæstgivergården, Rudolf Larsen og Lygtekroen.

I dag er der Hotel Sakskøbing på Torvet, Møllestenen i Torvegade, Kong C i Torvegade og Goose Pub i Søndergade samt en 2-3 pizzariaer.

Vi vil nu give en beskrivelse af de forskellige hoteller og værtshuse der har været i byen i perioden 1870 til 1970.

Det er ikke alle der har kunnet findes så meget materiale på, men hvor de har ligget i byen er beskrevet.

.

**GULDBORGLAND
BROGADE 2
1870-1918.**

I Wichmands ejendom (tidligere, med urette kaldet Kong Christoffers gård) var der et lille værtshus, det lå i den østlige ende, lige op til porten.

I 1880 var det Sidsel og Hans Nielsen der havde værtshuset, de havde nogle år tidligere været staldforpagtere på Hotel Sakskøbing.

Efter Hans Nielsens død, fortsatte hans kone med værtshuset.

De næste værter på Guldborgland var deres datter og svigersøn. Svigersønnen Carl Sønderup, var udlært slagter og handelsmand.

Det var her, som på alle de andre små værtshuse, konen der stod for den daglige drift.

Det var mest handelsfolk, der kom på dette værtshus, men søens folk har vel også fundet vej til det lille værtshus.

I 1918 lukker Guldborgland, samme år køber Anna og Carl Sønderup "Casino" i Søndergade, de giver det et andet navn nemlig "Landmandshotellet".

I en del år havde Nykøbing Bryghus depot i kælderen, i samme ejendom, ud til Brogade var der to skrå lemme ned til kælderen, kun aflåst med en hængelås, denne lem blev brugt af øldepotet.

**"Guldborgland", Brogade 2 og Torvegade 10, billede ca. 1917
Til venstre ses en trappe, her var indgangen til Guldborgland.**

**HOTEL DU NORD
BROGADE 6
1870-1986**

Her var værtshus i 1870, måske før, ejendommen ejedes i 1870 af malermester Wilhelm Borella, han udlejede en del af ejendommen, til værtshusholder Christen Hansen fra Grænge og dennes kone Sidsel, de drev gæstgiveri der til 1873. Ejendommen sælges samme år til gæstgiver Karl P. V. Poulsen og dennes kone Juliane, de driver gæstgiveri til 1876.

Den næste gæstgiver er Frederik Peter Emil Møller og hans kone Ane Margrethe. Det er måske dem, der finder på at give det navnet Hotel Du Nord. Det store københavnske Hotel Du Nord, på Kongens Nytorv bliver nedlagt 1893 og solgt til det nuværende "Magasin Du Nord". De sælger Hotel Du Nord, til overtagelse 1. januar 1898 til en pris på 40.000 kr., køberen er kommis Wilhelm Hoffmann, han har hotellet til 1907, næste ejer er gæstgiver Hans P. Larsen, som kun har det i en kort tid, idet han sælger samme år, til den tidligere ejer af Central Cafeen, Ludvig Biechel.

I 1910 sælges Du Nord igen, denne gang til hestehandler og gæstgiver Andreas Knudsen og dennes kone Nielsigne, der boede i ejendommen flere familier, hotellet havde også en staldforpagter, som havde lejlighed i ejendommen.

I gården var der, en toetages bygning, som formentlig blev benyttet til sal, her var også nogle få værelser, som fortrinsvis blev brugt til personalet. I salen blev der afholdt små forestillinger, koncerter, møder og lignende. Hvornår man ophører med at bruge salen til den slags arrangementer vides ikke, men formentlig først i 30'erne. Den omtalte sal kunne rumme ca. 50 spisegæster. Til hotellet var der også 5-6 værelser til udlejning.

Den 14. juni 1913 køber Rasmus Knudsen Du Nord, nu kom hotellet ind i et varigt ejerforhold. Det skifter kun ejer fra far til søn, det blev til en periode på ca. 70 år.

Du Nord var stedet, hvor alle mødtes, et fast klientel var dog søens folk, det var her bunden blev lagt til aftenens glæder. Du Nord havde mange stamgæster blandt byens og omegnens borgere, både forretningsfolk, håndværksmestre, vognmænd, autoforhandlere og arbejdere. Kort sagt et bredt udsnit af byens og omegnens beboere.

Dette skyldes ikke kun den hyggelige atmosfære, der altid herskede på stedet, men også Rasmus Knudsen som var en hyggelig vært, afholdt af såvel gæsterne, som af hans kolleger, blandt byens andre hotelejere og værthusholdere. Rasmus Knudsen var formand for Sakskøbing og Omegns Restauratørforening i 32 år, dette siger lidt om den populære mand.

I 1937 kom sønnen Willy Knudsen hjem sammen med sin kone Esther for at hjælpe forældrene i virksomheden, nogle få år efter overtog de Du Nord, som de videreførte, som et hyggelig sted og med de samme gode stamkunder, de beholdt også den gode atmosfære, som der havde været alle de foregående år.

Det var ofte Du Nord der stod for beværtningen, når der var fester i byen, når der var fest i bådhuset var det næsten altid Willy og Esther der havde beværtningen, egentlige fester blev der ikke afholdt på Du Nord, bortset fra enkelte privatfester.

"Hotel Du Nord", Brogade 6, billede ca. 1915.

BROGADE 12 1890

I år 1890 ejer købmand Fritz Rasmussen ejendommen, samme år bor der en gæstgiver Lars Larsen og hustru Marie Larsen de har formentlig drevet værtshus der i nogle ganske få år.

”Lars Larsen”, Brogade 12, billede ca. 1900, beværtningen var i bygningen til højre.

JERNBANERESTAURATIONEN JERNBANEGADE 2 1874-1920

År 1874, Lollandsbanen åbner.

I næsten alle ventesale var der en restauration, her i Sakskøbing har der formentlig været udskænkning fra starten, vi kender ikke de første forpagtere, men omkring 1910 er det forhenværende hotelejer Frederik Peder Emil Møller, (Hotel Du Nord 1890-1898) der er forpagter.

Denne restauration var beskeden, her var kun plads til nogle få borde, på det ene skulde der altid stå en karaffel med drikkevand og to glas, til fri afbenyttelse.

Mange husker sikkert Borchersens kiosk, det var her jernbaneudskænkningen var. Her var også damernes ventesal, nøglen skulde afhentes på kontoret.

”Jernbanerestaurationen”, Jernbanegade 2, billede ca. 1908.

**JERNBANEHOTELLET
JERNBANEGADE 9
1888-1894**

Jernbanehotellet er omtalt af blandt andre, bagermester Roar Rasmussen og hotelejer Willy Knudsen. Men det har ikke været muligt, at finde noget andet bevis for hoteldrift, men ældre borgere i Saksøbing har fortalt, at der på facaden ud mod Søndergade var malet navnet ”Jernbanehotellet”.

Det var købmand og hotelejer Chr. Jeppe Hansen der købte ejendommen 1888 og solgte den igen i 1894, så det kan godt være der i den periode har været hoteldrift.

”Jernbanehotellet”, Jernbanegade 9 er huset til højre, billede ca. 1918.

POGESKOLE OG RESTAURATION JUNIORSKOLE 9 1913-1916

Frøken Dorothea Nielsine Jensmine Holst købte ejendommen i 1895. Hun oprettede en pogeskole for både piger og drenge, to lærerinder underviste, en pige-frøken og en drenge-frøken.

Skolen nedlægges i 1913 og afløses af en restauration.

Vognmand og restauratør Rasmus Rasmussen køber ejendommen samme år.

Han lukkede den restauration han havde haft i Søndergade 3 (Lolland).

Det var her, som på byens andre små beværtninger, konen som stod for den daglige drift.

Restaurationen lukkedes formentlig i 1916, samme år som Palmehaven åbnede.

Bagerste hus på billedet er Rasmus Rasmussen, Juniorsgade 9, foto ca. 1914.

**FRU RASMUSSEN
JUNIORSGADE 19
1904-1916**

Hans Hansen, kaldet Is - Hansen fortæller om fru Rasmussen. I 1908 var Hans Hansen ølkusk for Carlsberg, i fru Rasmussens beværtning plejede han at spise sin medbragte madpakke, for i Juniorsgade kunne man holde fredeligt og roligt med sin vogn og sine heste.

De to ting, man skulle være ængstelig for når man parkerede sit hestekøretøj i Sakskøbing, var de på det tidspunkt to eneste biler, grev Knuth og gårdejer Hans Nielsen i Karleby. Disse vogne forvildede sig aldrig gennem Juniorsgade.

Den var vel sagtens for snæver, men mødte Is – Hansen bilerne andet steds, måtte han skyndsomt stige af vognen og holde hestene i bidslet. De var rædselsslagne for bilerne, og de rystede længe efter, at disse var passeret.

Det er sandsynligvis den samme fru Rasmussen, som har haft gæstgiveriet Falster i Søndergade 15 fra 1890 til 1895 og gæstgiveriet på Torvet 4 fra 1895 til 1904.

**”Fru Rasmussen”, til højre ses Juniorsgade 19 derefter nr. 17
Stregtegning ca. 1917.**

**MADAM CHRISTENSEN
JUNIORSGADE 21
1900-1907**

Maler Carl Nielsen fortæller om hoteller og beværtninger i Sakskøbing. Han omtaler madam Christensens beværtning i Juniorsgade nr. 21, som han husker fra sine drengeår, fru Christensen var farmor til en hans legekammerater. Carl Nielsen er den eneste der har omtalt denne beværtning, fru Christensen lukker før 1908.

”Fru Christensen”, til venstre ses Juniorsgade 21, billede ca. 1928.

**DANNEBROG
KIRKESTRÆDET 1
1847-1925**

Hvornår navnet ”Dannebrog” benyttes første gang vides ikke, men skomager Jens Løje får beværterbevilling 18. december 1847, han har gæstgiveriet til 1878.

En datter Abelmine og hendes mand Herman Reinsch overtager gæstgiveriet samme år, de driver det til hendes mand Herman Reinsch død i 1884.

Derefter driver Abelmine det selv i 6 år, i 1890 udlejer hun det til gæstgiver Hans Madsen, han er der til 1892. Samme år sælger Abelmine til uldspinder og væver Hans Petersen.

Gæstgiveriet havde 5 værelser, nogle af disse havde 2-3 senge, foruden disse værelser var der 2 andre, som var forbeholdt uldkræmmere, disse kræmmere blev ofte boende, i længere tid, på det samme sted.

På et gæstgiveri af Dannebrog's størrelse, skulle der være to staldrum til heste. Her var også en keglebane.

De mest travle dage på gæstgiveriet, var selvfølgelig markedsdagene, men også når der var cirkus på Torvet, eller når der kom teater til byen, på disse travle dage var der liv i den store skænkestue.

Hans Petersen deponerede sin beværterbevilling 1. april 1925, og der blev aldrig mere gæstgiveri i den ejendom.

Til alle ejendomme i byen hørte der et stykke jord på byens mark, denne jord måtte kun sælges sammen med ejendommen, ej heller måtte den pantsættes. Kommunen købte jorden og lejede ud til kolonihaveforeningen, haveforeningen er altså opkaldt efter gæstgiveriet Dannebrog.

”Dannebrog”, Kirkestrædet 1, billede ca. 1915.

**REIMERS BEVÆRTNING
KIRKESTRÆDET 2
1880-1900**

Om denne beværtning vides meget lidt, den lå lige op til kirkegårdsmuren (på det sted hvor Paraplypigen nu står).

Beværtningen var ikke ret stor, den ejedes af hestehandler Ferdinand Reimer og hans kone Kathrine Margrethe, det var her, som på de andre små beværtninger, konen der passede værtshuset.

Værtshuset var der i 1880, og det lukkede i 1900. Ejendommen blev nedrevet i år 1900, for at give plads til den nye tekniske skole.

**”Reimers beværtning”, midt i billedet ses Torvet 14 derefter Kirkestrædet 2
Billede ca. 1899.**

**BØRSEN
BORGERNES STAMCAFE
KIRKESTRÆDET 3
1856-1898**

Gæstgiver Peter Chr. Jensen var den første ejer af Børsen. Han var født her i byen 22. juli 1817, efter sin konfirmation, lærte han skomagerfaget, men allerede i 26års alderen tog han borgerskab som gæstgiver.

Han var en fortrinlig vært på Børsen i dens velmagtsdage. Han var i en årrække byrådsmedlem. Børsen var samlingssted for borgerskabet, her havde Sakskøbing Klub (konservativ klub) sit mødelokale, industriforeningens bestyrelse havde også deres mødelokale på Børsen.

Gæstgiver P. C. Jensen og hans kone havde 6 raske sønner, flere af disse sønner havde et eventyrligt liv. En døde, ca. år 1900, som pramfører på Amazonfloden, en anden søn Jacob Jensen, i cirkuskredse kaldet "Lynsmeden" havde lige fra drengeårene interesseret sig for cirkus, allerede som skoledreng, arrangerede han store cirkusforestillinger i baghaven til Børsen.

Han var i mange år knyttet til dampkarusellerne, panoramaer og mange andre af verdens vidundere. Hans rejste rundt i hele Europa, og har optrådt i mange forskellige cirkus. I 1903 havde han den merkantile ledelse af det store cirkus Bekeow.

Gæstgiver P. C. Jensen døde 23. juni 1889, efter hans død sælges ejendommen.

Den næste gæstgiver på Børsen var Joh. Max Petersen, han havde gæstgiveri til det lukkede i 1898.

"Børsen" ses fra baggården, Kirkestrædet 3, stregtegning ca. 1917.

**LOLLAND
SØNDERGADE 3
1901-1913**

Beværtningen Lolland var ejet af restauratør Rasmus Rasmussen, det var en meget lille beværtning med kun ganske få borde.

Rasmus Rasmussen var tillige vognmand, han flyttede senere i år 1913 til Juniorsgade 9.

Om det var hans næsten nabo hotelejer Rasmus Clausen på Harmonien, hans hestevogn og gule hingst der gav ham ideen eller inspirationen, ved vel næppe nogen i dag, men i hvert fald blev Rasmussen den første i Sakskøbing som åbnede lillebilforretning som biltaxa virksomhed.

Vognen havde kædeetræk, der findes næppe i dag noget tilbage af den, men havde den været intakt og kørende, ville den utvivlsomt have vakt lige så megen opsigt nu, som den gjorde dengang, og prisen ville have været mange gange større end Rasmussen gav for bilen.

”Lolland”, Søndergade 3, billede ca. 1912.

HARMONIEN SØNDERGADE 7 1886-1952

Her var ikke værtshus i 1880 dengang ejedes ejendommen af Lucie Amalie Windeleff, som var enke. I 1886 sælges ejendommen til hestehandler og staldforpagter Rasmus Jørgensen og hans kone Kathrine. De havde i en årrække været staldforpagtere på Hotel Sakskøbing, samtidig drev de en mindre vognmandsforretning. De er formentlig de første værthusholdere på Harmonien, ligesom det sandsynligvis er dem der finder på navnet Harmonien.

Ved kong Christian den 9ende og dronning Louises guldbryllup, blev der holdt en stor fest på torvet, det var gæstgiver Rasmus Jørgensen, der havde beværtningen ved denne fest, han ansøgte derfor byrådet, om tilladelse til at lave køkken i skolegården, dette tillades.

I 1905 sælger Rasmus Jørgensen Harmonien, til maler P. Hovmand Poulsen og hans kone Valborg. Der er dem der i 1908 lader ejendommen ombygge, der sættes en etage mere på forhuset, og der laves lejlighed til dem selv, samt 4 værelser til udlejning. I gården opføres en enetages bygning, beregnet til festsal, der kunne være ca. 50 spisegæster. På denne bygning var der en balkon, hvor musikerne kunne sidde og spille, når der var dans i gården, ved store fester var der ofte telt i gården.

Den 24. august 1908 køber Rasmus Clausen ejendommen, i hans tid var der mange foreninger som holdt deres møder og fester på Harmonien. De første år Clausen var ejer af Harmonien, var han samtidig indehaver af byens hyrevognsforretning. Vognen var en gig eller en charabanc alt efter behov. Normalt var kun giggen i funktion, den var forspændt en gul hingst, et fornemt dyr, som i sine yngre dage havde kendt bedre tider på en væddeløbsbane. Clausen købte senere et automobil, til hyrevogn, den holdt ofte ved jernbanestationen, når togene kom ind, og den blev ofte benyttet af handelsrejsende, som skulle besøge kunder i Guldborg, i de egentlige landkommuner var der i de tider så godt som ingen forretninger.

I Clausens tid på Harmonien blev der afholdt mange store fester. En af de sidste store fester, var ved valget i september 1920, ved den lejlighed var der forudbestilt til ca. 180 spisegæster på Harmonien, kuvertprisen var 1 kr., menuen ukendt. I gården var der rejst et telt, og på pladsen overfor, på hjørnet af Søndergade og Rådhusgade, var der også rejst et stort telt, også der havde Harmonien udskænkning. Rådhusgade var lige anlagt og grunden endnu ubebygget.

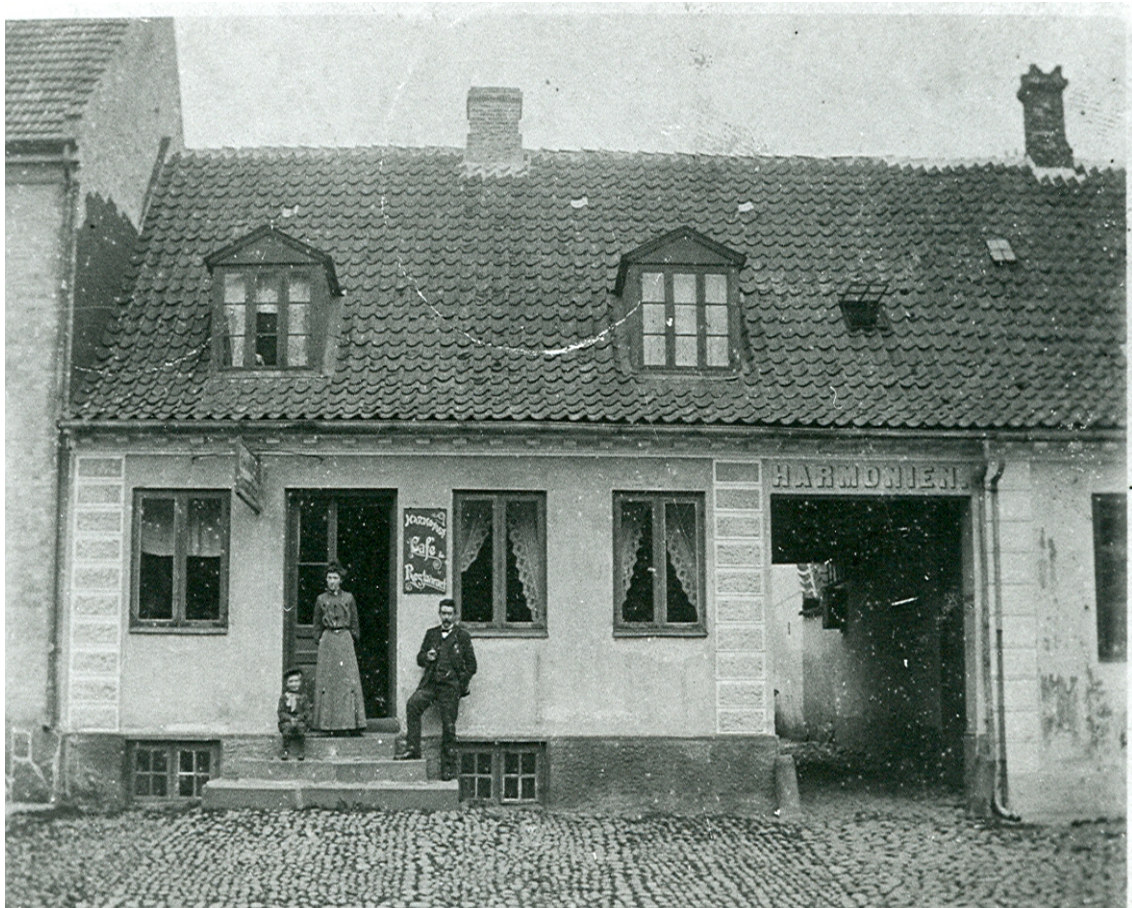
En lille historie, fra engang i tyverne skal også med i denne beskrivelse. To kuske fra Nielstrup, kørte hver dag mælk til Sakskøbing Mejeri i Søndergade og hver dag gjorde de holdt ved Harmonien, når de havde læsset af, hestene fik mulpose på, og kuskene gik ind på Harmonien. Her spiste de deres medbragte mad, og fik sig en snaps og en øl. Det skete, at de fik så mange, at de måtte hjælpes til vogns, når så blot

hestene blev sat i gang, så fandt de selv vej hjem og kuskene kunne så nå, at få sovet rusen ud inden de nåede Nielstrup.

En dag kom en af kuskene ind og bestilte 2 gange biksevad, som skulle være færdig, når de kom fra mejeriet, den anden kusk havde nemlig fødselsdag, og dette skulle fejres med biksevad, og diverse øl og snaps. I dagens anledning havde værten gjort opdækningen lidt mere festlig end normalt, og blandt andet sat en fin karaffel med engelsk sovs på bordet.

Kuskene var særdeles fornøjet med det hele. Da værten kom med regningen, kiggede de lidt på den og sagde ”ja det passer ikke helt Rasmus, og vi vil ikke snyde dig, vi har nemlig også taget hver 2 snapse af den fine karaffel, og dem har du ikke skrevet på”.

Rasmus Clausen havde Harmonien til 1949, hvor sønnen Claus Evald Clausen overtog Harmonien, han havde den kun nogle få år, idet han solgte ejendommen til Andelsbanken i 1952. Endnu en hyggelig restauration lukkede, omkring 1960 køber kommunen ejendommen og lader den nedrive, for at lave en vej (Tværvej) ned til Apotekervænget.

”Harmonien”, Søndergade 7, billede ca. 1895.

**FALSTER
SØNDERGADE 15
1890-1906
OG
SØNDERGADE 11
1907-1912**

I år 1890 var det først gæstgiver Christian Rasmussen og hans kone Karen Rasmussen der havde værtshuset, i året 1895 er det gæstgiver Niels Madsen, i 1906 sælger han ejendommen og flytter til Søndergade 11 og åben værtshuset Falster på ny adresse.

Værten Niels Madsen brugte sjældent at gribe korporligt ind overfor urolige gæster. Han havde et ganske andet våben, som var så kendt, at det havde givet ham navnet "Harmonika Niels", våbnet var en harmonika. Når der var optræk til skænderi og påfølgende slagsmål, greb han kassen og traktede den med en sådan voldsomhed, at de uenige parter ganske simpelt ikke kunne høre de uforskammetheder, de overøste hinanden med.

På den måde blev mange daglige uoverensstemmelser på Falster bragt ud af verden. Værtshuset Falster havde kun fire borde, gæsterne var udelukkende arbejdere. Gæstgiver Niels Madsen faldt ned af en trappe hos købmand Green og døde den 13-12-1910, hans enke solgte ejendommen i 1912.

"Falster", fra højre ses Søndergade 15-13-11, billede ca. 1906.

**ØSTLOLLAND
SØNDERGADE 20
1870-1906**

I året 1870 er det gæstgiver Jens Eriksen der ejer ejendommen, han har gæstgiveri til sin død, hans enke sælger ejendommen til gæstgiver Hans Jørgen Alexandersen, hvor længe Alexandersen ejer ejendommen vides ikke, ej heller om det er ham der sælger til bødker H. Hansen.

Bødkeren lejer gæstgiveriet ud til gæstgiver Hans Clausen, hvor længe han har værtshuset vides ikke, det vides heller ikke om det har været lukket i perioder.

En artikel i Kommunal Tidende i 1889.

Et suk fra Søndergade, nu bliver Søndergade kaldet Guldborgsund, gaden ligner et sund, og så har den værtshuset Falster på den ene side af gaden og værtshuset Østlolland på den anden side.

Det fremgår ikke af folketællingen 1901, om der er værtshus i ejendommen, men i 1906 står der Østlolland, og det er restauratør Arild Jørgensen der er lejer.

Arild Jørgensen er restauratør i Tunnellen i 1908, på det tidspunkt er Østlolland lukket.

"Østlolland", Søndergade 20, ejendommen tilhørte i 30'erne handelsmand Guldborg Hansen.

**CASINO
LANDMANDSHOTELLET
SØNDERGADE 22
1870-1960**

De første værtshusholdere i ejendommen, er formentlig Frederikke og Hans Hansen, de købte ejendommen 20. december 1859, ifølge forsikringsoplysninger kunne det tyde på at Hans Hansen lod nogle nye bygninger opføre, omkring 1865-1866 er der følgende bygninger på grunden.

Forhuset som havde grundmuret facade og gavle, bagsiden var opført i bindingsværk, det blev benyttet til beboelse, skænkestue og sandsynligvis værelser til udlejning.

Baghuset som var opført i bindingsværk, indeholdt dansebar, lo og stald, der var også et halvtagshus med sti og lokum, derudover var der en keglebane med grundmuret bagside, men åben ud mod gården, det var allerede i 1860'erne et forlystelsesetablisement.

Værthusholder Hans Hansen døde i 1879 og hans enke bortforpagtede værtshuset til forhenværende staldforpagter, på Hotel Sakskøbing, Rasmus Jørgensen og hans kone Kathrine, de havde forpagtningen til 1888, samme år købte de ejendommen Søndergade 7, her oprettede de gæstgiveriet, Harmonien.

Hans Hansen enke Frederikke døde 1889, de næste ejere var Emilie og Carl Hommel, det er Emilie der var køberen, hun havde særeje, det fortælles at hun var handikappet og sad i kørestol.

Det var hendes mand Carl der stod for den daglige drift af gæstgiveriet, som nu kom til at hedde Casino.

I deres tid var der mange store fester på Casino, ikke mindst om sommeren i den store have som der dengang hørte til Casino. I den periode hvor Sakskøbing Sukkerfabrik blev opført var der travlhed på stedet, her boede og spiste et stort antal af de udenbys arbejdere. Det fortælles at salen blev indrettet som værelser, det fortælles også at det var værten selv der stod for madlavningen.

Emilie Hommel solgte et stort stykke af haven til kommunen, da Rådhusgade skulle anlægges. Deres søn Svend søgte beværtebevilling den 12. februar 1917, men det blev afslået.

Kort tid efter solgte han til Carl Sønderup, han og hans kone havde i en årrække haft værtshuset Guldborgland i Brogade, da de købte Casino blev Guldborgland lukket.

Casino skiftede navn til Landmandshotellet, et navn som det holdt til det blev lukket i 1960.

Carl Sønderups kone Anna Christine døde allerede i 1919 kort efter deres overtagelse, så Carl Sønderup solgte i maj 1921.

Derefter kom der periode med flere forskellige ejere og forpagtere. I 1921 hotelejer Carl Ludvig Nielsen, i 1924 hotelejer Jørgen Valdemar Jørgensen, og hotelejer Fridjof Høgsted Hansen samme år.

Den 29-11-1930 køber frøknerne Anna og Ketty Skaaning Landmandshotellet, som i daglig tale blev kaldt Landmanden.

I deres tid på Landmanden, var der godt gang i forretningen, der var solistoptræden i Landsbyen, som salen blev kaldt, og mange store fester i haven, såsom fugleskydninger, udstillinger m.m.

I 1941 lader de en stor sal opføre i gården, næsten hele gårdpladsen blev bebygget, ved denne lejlighed blev der også lavet mere tidssvarende toiletforhold. I Landsbyen som salen kom til at hedde var der dansant mindst en gang om ugen, men festerne i haven ophørte næsten helt.

Det skal lige nævnes, at det var Anna der stod for køkkenet og Ketty der stod for alt det øvrige.

Frøknerne Skaaning sælger i 1948 til hotelejer Hans Chr. Hansen, Landmandshotellet ophører i 1960 og bliver til møbelforretning, hele ejendommen nedbrænder natten mellem den 12. og 13. august 2003.

"Landmandshotellet", Søndergade 22, billede ca. 1927.

**SKOVTROLDEN
STADIONVEJ
1952-1978**

Den nye sommerrestauration ved Holmeskoven skal være klar til at tages i brug fra 1. maj 1952. Ny Dag 22. marts 1952.

Man er nu i fuld gang med at indrette grunden ved anlægsdirektoratets ejendom, som lejes af kommunen til formålet.

Der skal foretages visse planeringer i haven. I disse dage er man i fuld gang med at føre en vandlekning til ejendommen, hvor der før kun fandtes en gammel brønd.

Spørgsmålet om, hvem der skal være vært på Skovtrolden, er endnu ikke afgjort, men man kan vente, at restauratørforeningen i løbet af kort tid vil drøfte spørgsmålet.

Skovtroldens første forpagter blev hotelejer Andreassen fra Centralhotellet, ellers gik forpagtningen til forskellige hotelværter i byen.

Et gammelt skovløberhus lå ved den sydlige side af Holmeskovvejen, lige op til skoven. Da Stadionvejen skulle laves, måtte huset fjernes, men man lod baghuset blive stående, det var her Skovtrolden var.

Senere blev der lavet en træbygning, lidt længere mod vest. Lige op til Skovtrolden var der en ret stor festplads.

Den nye vej, mellem Nystedvej og Nykøbingvej var færdig i juni 1954, og i den anledning blev der afholdt asfaltbal i Holmeskoven.

”Skovtrolden”, Stadionvej, billede ca. 1978.

**PAVILLONEN
HOLMESKOVEN
1890-1942**

Pavillonen i Holmeskoven, blev opført i 1890, af hotelejer Peter Frederik Bruhn på hotel Sakskøbing, grunden var lejet af grevskabet Hardenberg Reventlow på Krenkerup. Pavillonen har altid tilhørt ejeren på hotel Sakskøbing.

Den 4. april 1918 får hotelejer Michelsen tilladelse til at indlægge el i Holmeskovpavillonen.

Pavillonen brændte mandag den 1. juni 1942.

Sakskøbing Avis skrev følgende: Holmeskovpavillonen nedbrændte til grunden.

I aften kl. ca. 20 opstod der ild i pavillonen, der i løbet af en times tid fuldstændig nedbrændte, ilden menes opstået i et komfur i køkkenet, hvor man i dagens løb havde haft ild, for at varme vand til opvask og rengøring.

Zonesprøjterne fra Maribo og Slemminge mødte hurtigt op, men ilden havde på dette tidspunkt godt fat i det tørre træværk, så der var intet at stille op med selve pavillonen. Det lykkedes derimod at redde det nærliggende materialeskur, hvor danseteltet opbevares.

Pavillonen der til efteråret skulle vige for den nye vej, havde således begyndt den sidste sæson, og i den anledning var der lige før pinse flyttet en del derud af service, teaterstole med mere, hvilket alt sammen tillige med det øvrige inventar blev bytte for flammerne.

Pavillonen der ejedes af hotelejer Th. Nielsen på hotel Sakskøbing, var forsikret i brandforsikringsselskabet for landbygninger, for 32.000 kr. Løsøret var forsikret i Lolland-Falster og Langelands købstæders brandforsikringsselskab, for 16.000 kr.

”Pavillonen”, Holmeskoven, billede ca. 1920.

**LIMFJORDEN – CENTRALCAFEEN
CENTRALHOTELLET – GÆSTGIVERGÅRDEN
MØLLESTENEN
TORVEGADE 2
1897-1970**

I 1870 ejedes ejendommen af urtekræmmer Jens Emil Kjærby. I 1880 af købmand Laurits Engelstofte Bruun. Medens han er ejer oprettes i 1887 Saxkjøbing Telefonstation og får til huse der, indtil 1907. Fra 1907 til 1916 er telefoncentralen flyttet til Søndergade 1, men i 1916 flytter den igen tilbage til Torvegade 2 i en nyopført ejendom.

Købmand Engelstofte Bruuns enke sælger ejendommen i 1897 til bødker Th. Hansen og tømrermester C. C. Luchmann. Disse sælger samme år til tidligere præstegårdsforpagter Ludvig Biechel fra Radsted, han agter at drive gæstgiveri i ejendommen, og er formentlig den første gæstgiver på stedet.

Gæstgiveriet Børsen i Kirkestrædet lukker samme år, det kan tænkes at det er denne bevilling Biechel overtager. I 1899 efter kun 2 år, sælger Biechel til gæstgiver Arild Jørgensen, denne har kun ejendommen i meget kort tid, idet han sælger samme år til Lars Peter Larsen Nymand fra Rørbæk mejeri.

Gæstgiver L. P. Larsen Nymand har Centralcafeen til 1906, hvor den igen skifter ejer. Den nye ejer er Rasmus Rasmussen, ved dette ejerskifte oplyses det at der er en kontrakt med telefonselskabet, som gælder til 1919, men denne kontrakt ophæves 1907. I 1912 lader Rasmussen den gamle ejendom nedrive, og lader den nuværende ejendom opføre, indvielsen finder sted 24. november 1912. Pressen skrev meget rosende om den nye bygning.

Hotelejer Rasmus Rasmussen sælger i 1918. Frem til 1922 er der 3 ejere. I 1922 købes Centralhotellet af forretningsfører P. Kirkegaard, han driver hotellet til 1925, hvor det igen sælges. Det er den tidligere ejer Rasmus Rasmussen der er køberen, han har i de mellemliggende år haft Centralgården i Killerup.

Det var ikke uden grund, at han i daglig tale altid blev kaldt "Central Rasmussen". På hotellet var der ugentlig dansant i "Vinterhaven" vistnok det der blev kaldt 10 øres dans, man betalte 10 øre pr. par, for et bestemt antal danse, vistnok 3.

Rudolf Andreasen købte Centralhotellet i 1939, og gik straks i gang med en del forandringer, på 1. sal blev der lavet selskabslokaler, nyt parketgulv i salen, scene i den østlige gavl med mere. I en kortere periode var hotellet forpagtet ud til Andreasens svoger Willy Riis, i samme periode driver Andreasen en pavillon i Stubbekøbing. I Andreasens tid var det et velbesøgt sted, hvilket sikkert skyldtes det meget afholdte værtspar.

I perioden frem til 1963, har der været 3 ejere, om denne periode er der ikke fundet noget særligt.

Næste ejer er Holger Engelbrecht Jensen, han købte i 1963, han lader ret hurtigt efter købet opstille bowlingbaner i salen, disse blev flittigt benyttet, på et senere tidspunkt blev bowlingbanerne flyttet til de gamle udbygninger i gården.

I september 1965 sælges Centralhotellet til Knud Svendsen, han har været køkkenchef, inspektør samt restauratør på flere mondæne restaurationer, han har især interesseret sig for fiskeretter.

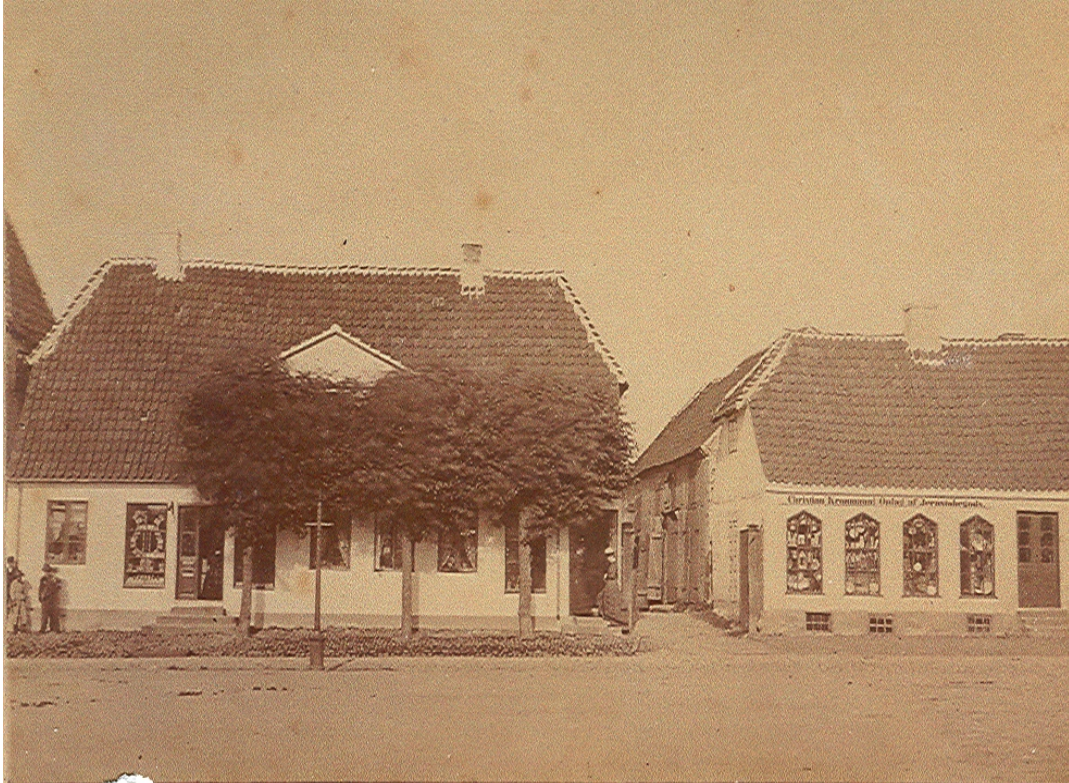
I perioden op til 2008 var der flere ejere af hotellet, blandt andet i år 1969, Jørgen Reinfort, Gæstgivergården. I 1976 Hanne og Alex Koceluh, i 1984 Preben Rasmussen, Møllestenen. I 1986 Flemming Koch. Fra år 2002 til 2008 er der flere forskellige ejere af Møllestenen.

”Centralhotellet”, Torvegade 2, billede ca. 1910.

**KAREN RASMUSSENS BEVÆRTNING
TORVET 4
1895-1904**

I 1895 ejer købmand L. C. Berg fra Nakskov ejendommen, lejer var gæstgiverske Karen Rasmussen, vi ved ikke noget om denne beværtning. Huset blev nedrevet i 1904, den nuværende bygning blev opført samme år af købmand Berg, der lavede kontrakt med Postvæsenet, som løb i 15 år, postvæsenet flyttede ind den 15. november 1904.

”Karen Rasmussen”, Torvet 4, billede ca. 1870.

**PALMEHAVEN
TORVET 5
1916-1918**

Restauratør Robert Bredo åbnede søndag den 1. oktober 1916 kl. 16, Palmehaven. Palmehaven var et eksklusivt sted, hvor herrer skulle bære slips og damerne pelskrave, hvis de ville ind. Endvidere fortælles det, at hvert bord var forsynet med en lille messing klokke, som skulle benyttes når man ønskede betjening.

Den dag Palmehaven åbnede var klokken ikke ret meget over fire, før alle bordene i lokalerne var optaget af et søndagsglad publikum.

Der har stået en del strid om den Palmehave, og der er også gjort en del for at forhindre, at bevillingen blev udfærdiget. Blandt andet ud fra den betragtning, at var der nogen by, hvor der var restaurationer nok, så var det i Sakskøbing. Men en ting måtte alle både venner og modstandere indrømme, at her var skabt noget smukt og stilfuldt. Og hvis den tone, der rådede ved åbningen, ville fortsætte i fremtiden, ville Palmehavens levetid blive både lys og lang.

Det gik desværre sådan at Palmehaven måtte lukke i oktober 1918, ejendommen blev solgt til isenkræmmer Meisner. Han overtog ejendommen 12. november 1918, han lejede lokalerne ud til konditor H. Mortensen (Guf Mortensen), han havde ikke spiritusbevilling, og var selv afholdsmand.

Isenkræmmer Meisner flyttede til Torvet med sin forretning den 25. maj 1921.

”Palmehaven” Torvet 5, Palmehaven var til venstre i bygningen, billede ca. 1916.

**HOTEL SAXKJØBING
1827-1970**

STALDFORPAGTNINGEN

LYGTEKROEN OG PEJSESTUEN

Der hvor købmand Lars Hansen Juniors store købmandsgård lå på hjørnet af Juniorsgade og Torvet, bliver der efter nedrivningen af det meste af købmandsgården opført et hotel.

Hotellet bliver opført af gæstgiver og købmand Peter Hansen i 1827, han har hotellet til sin død i 1846, det bliver Kgl. privilegeret i 1835.

I stueetagen i den østlige ende boede gæstgiveren, han havde indgang fra Torvet, døren er for længst muret til.

Efter Peter Hansen død driver hans enke Dorte Hansen gæstgiveriet videre til 1856, hvor sønnen Frederik Hansen tager over, i 1859 er det gæstgiver Hans Larsen Knudsen der driver gæstgiveriet.

I 1881 overtager hotelejer Peter Frederik Bruhn hotellet, han kom fra Husum, hans kone Olivia kom fra Bandholm, Peter Frederik Bruhn døde i Sydafrika i 1909.

Den 27. marts 1893 overtager hotelejer Jens Christian Thorup hotellet, han kom fra Mors.

På første sal lå den berømte eller berygtede ”Skorstensal”, den havde en skorsten stående midt i salen, deraf navnet. Denne sal var byens eneste teatersal indtil år 1897, da hotelejer Thorup lader den nuværende teatersal opføre, han anlægger også en keglebane i marts 1898.

I den vestlige ende, af samme bygning, var der en rejsestald. Lige op til rejsestalden havde staldforpagteren sin lejlighed, han havde indgang fra Juniorsgade, denne dør er muret til.

Staldforpagteren var hotelkarl og vognmand samt udlejer af køretøjer, til staldforpagtningen hørte der også en mindre skænkestue, denne havde indgang fra gården.

I år 1870 var der en staldforpagter ved navn Hans Nielsen. Den næste forpagter var Rasmus Jørgensen, efter nogle år som forpagter, købte han en ejendom i Søndergade, her begyndte han som gæstgiver.

Næste forpagter var Niels Madsen, der ligeledes efter nogle år som forpagter, kunne købe en ejendom, han købte Søndergade 15, her begyndte han som værtshusholder. Efter år 1901 er der ikke nævnt nogen staldforpagter, kun en hotelkarl.

Den gamle rejsestald blev ombygget til en hyggelig krostue, der fik navnet ”Lygtekroen”, i 1952 blev der i forbindelse med Lygtekroen lavet en pejsestue.

I 1979 ombygges Lygtekroen til et mere tidssvarende lokale, som fik navnet ”Pejsestuen”.

Efter hotelejer Thorup kom i 1910 hotelejer Niels Peter Nielsen der har hotellet til 1912, hvor hotelejer Rasmus Christian Christensen overtager det indtil 1916, hvor hotelejer L. Michaelsen, der var fra Præstø og hans kone Elisabeth Kathrine, der var fra Nysted overtager hotellet.

De havde hotellet i en lang periode, indtil 1940, hvor hotelejer Thorvald Nielsen fra Agerup overtager det.

Til hotellet historie hører også en lille beretning en af isenkræmmer Meisners mange historier.

BIKESEMAD: Meisner og nogle af hans venner, var en dag på hotel Sakskøbing, der havde de spist en gang biksemad, og da alle var mætte, var der stadig en ret stor portion biksemad tilbage.

De sad netop og talte om, hvad de skulle gøre ved resten, da kom der en mand ind i restaurationen, det var en selskabet kendte ret godt, en som der ofte blev laver grin med, manden var skikkeligheden selv, men grin med ham skulle der laves.

Manden kiggede langt efter fadet med biksemeden, og Meisner spurgte om han var sulten, jo det var manden da, de må gerne få resten af maden, hvis du kan spise alt hvad der står på bordet, det mente manden godt at han kunne, hvis du ikke kan spise det hele, så skal du betale alt hvad vi har nydt her ved bordet, dette gik manden ind på.

Men han havde ikke regnet med, at det også var den engelske sovs, salt og peber, men disse tre dele blev omhyggeligt blandet i biksemeden, manden gjorde store øjne, men en aftale var en aftale, manden gik i gang med det store måltid.

Medens manden spiste, gik Meisner ud på toiletterne, og fjernede nøglerne til alle W.C. dørene, i den sikre forvisning om, at når manden var færdig med spisningen af biksemeden, ville han på grund af de stærke krydderier, hurtigt få brug for et toilet.

Efter endt spisning, fik manden ganske rigtigt hurtigt brug for et toilet, men han kunne ikke låse, nøglerne manglede men døren blev da lukket. Meisner listede ud og satte nøglen i døren og låste. Da manden efter lang tid endelig var færdig, kunne han selvfølgelig ikke komme ud, hans trængsler var endnu ikke til ende, men efter megen råben og skrigen, kom Meisner endelig og gjorde sig store anstrengelser for at få døren op, men alt syntes forgæves, Meisner sendte bud efter Frederik ”Dunkraft” med besked om at komme på hotellet, og dirke en dør op, også Frederik arbejdede meget ihærdigt med låsen, men alt syntes forgæves.

Meisner viste altid råd, så han sagde, nu går jeg hjem og henter mit jagtgevær, og så skyder vi ham ”HAN SKAL SGU, IKKE SIDDE DER OG DØ AF SULT.

I 1945 køber hotelejer Holger Jensen og hustru Karen hotellet for en købspris på 230.000 kr.

Efter deres overtagelse af hotellet, sker der store forandringer, der bliver lavet nye toiletter, køkkenet bliver ombygget, værelser bliver moderniseret og der bliver bygget en ny værelsesfløj i Juniorgade.

Hotelejer Holger Jensen døde i 1963, hvorefter hans enke Karen driver det videre indtil sønnen Poul og hans hustru Else Marie forpagter det i 1967, for senere i 1972 at overtage hotellet.

De startede med at bygge en ny mødesal til, og på første salen indrettede de en lejlighed, så de kunne bo på stedet, kort efter dette, tog man fat på at opføre en verandatilbygning, for at skabe forbindelse mellem det gamle hotel og den nye sal.

I 1986 er hotellet flygtningecenter, derefter køber Hanne og Frede Rasmussen hotellet, de lukkede i august 1988. I december 1989 køber hotelejer Torben Larsen stedet, han sælger det i 2000 til Morten og Susanne Themstrup, i 2006 køber Carl Jones med flere hotellet.

"Hotel Saxkjøbing", Torvet 9, billede ca. 1970.

**Juniorsgade til høje ses Hotel Saxkjøbing, trappen var indgang til
”Staldforpagtningen”.**

**ARBEJDERBEVÆRTNINGEN
TORVET 11
1900-1902**

Arbejderbeværtningen har vi ikke kunne finde, men den omtales af fru Emma Olsen i et interview i Ny Dag ved hendes 80 år fødselsdag i 1965, hun var datter af værten på Dannebrog, og var næsten nabo til beværtningen, så der er ingen tvivl om rigtigheden. Der har været beværtning, med eller uden beværterbevilling.

”Arbejderbeværtningen”, Torvet 11, i baggrunden ses fra venstre, Hotel Saxkjøbing derefter Torvet 11 og 13.

**JØRGEN OG RUDOLF LARSEN
TORVET 13
1900-1972**

På dette sted lå jordemoderboligen, som ejedes af kommunen. Bygningen var i en meget dårlig stand, nærmest faldefærdig, den sælges i 1871, for 500 Rd. til tømrermester Andreas Olsen, han opfører den nuværende bygning, dog er bygningen forandret en del gennem årene, men stort set er det den samme bygning som Olsen opførte i 1871.

Tjener Jørgen Larsen købte ejendommen år 1900 af købmand Fritz Rasmussen og tømrermester Olsens enke.

Han begyndte som restauratør med det samme, og oparbejdede gennem årene en fin restauration, et hyggeligt sted, og tillige meget propert.

Restaurationen var kendt som et godt madsted, det var også et bredt udsnit af byens borgere der kom hos Jørgen Larsen. Det var stedet hvor byens håndværksmestre mødtes til en hyggesnak, over en formiddags øl, samt når der blev holdt grisemarked på torvet blev her indgået mange håndslag over en tår øl. Stedet var også et sted vor man fik sig en fyraftensbajer, der blev også holdt mange generalforsamlinger af de små fagforeninger, dog satte lokalerne en begrænsning, ca. 30 personer i mødestuen, og lidt mindre i selve restaurationslokalet.

Sønnen Rudolf Larsen købte ejendommen i 1934, ham og hans kone havde den til først i 70'erne.

I lokalet ud til gaden, var der små meget velholdte mahogniborde, plys stole og sofaer, jo det var et hyggeligt sted af komme, her var også meget rent.

En lille historie fra stedet.

En murerarbejdsmand havde sin bestemte plads, og Rudolf Larsen sørgede for at "Martins plads" altid var ledig når han kom. Martin havde den vane, at gå lige hjem fra arbejde, vaske sig og klæde om, når det var overstået, gik han op hos "Rudolf" og købte sig en øl, inden han gik hjem for at spise. Martin kom på samme klokkeslæt hver dag og han drak kun en øl, sådan havde det været i mange år.

En muresvend lavede en mindeplade til Martin, som han meget højtideligt fik overrakt af Rudolf Larsen. Martin var meget stolt over pladen, indtil han opdagede, at den kun var låget af en tobaksdåse. Men pladen blev hver dag hængt på "MARTINS PLADS".

"Rudolf Larsen", Torvet 11, billede ca. 1935.

**DET KOLDE BEN
HANS MADSENS ENKE
VESTERGADE 23
1896-1920**

Gæstgiver Hans Madsen og hans kone Ane Christine er de første værthusholdere i denne ejendom, de købte ejendommen i 1896.

Ejendommen blev solgt i 1906 til skomager og købmand Viggo Semberg.

Hans Madsen døde samme år, men hans kone blev boende og fortsatte med at drive værtshuset, hun var der til ca. 1920.

Da hun overtog værtshuset, blev det kaldt "Hans Madsens Enke", et navn man kan begribe. Det vides ikke hvorfor stedet blev kaldt "Det kolde ben", det er sikkert ikke Hans Madsen, der har fundet på det, i det her værtshus kom der fortrinsvis havnearbejdere, og andre arbejdere, mange lagde alle deres penge der.

Det fortælles om Hans Madsen, at han nytårsaften år 1900 havde besluttet at festlig holde det højtidelige øjeblik, da det 19. århundrede gled over i fortiden. Han havde fået den ide, at han ville holde tale på Sakskøbing torv, til det formål havde han medbragt en trækvogn, med to kasser øl. Øllerne skulle deles ud til tilhørerne, når talen var holdt.

Da det sidste trut lød fra kirketårnets glugger, besteg Hans Madsen trækvognen, men tog sig ikke i agt for, at sådan et forbistret køretøj kan tippe, han gik et skridt for langt frem, og i næste øjeblik lå han og alle øllerne på stenbroen, alle flaskerne gik itu, og Hans Madsen lå mellem alle glasskårene, så det var en Hans Madsen der måtte hjem og forbindes.

"Det Kolde Ben", Vestergade 23, billede ca. 1915.

**TUNNELLEN
VESTERGADE 24
1891-1915.**

I 1834 er det købmand J. Bøttern der ejer ejendommen, hans enke sælger i 1891, til muremester og brøndborer R. Anthonsen.

Han opfører en bindingsværksbygning ved Lillemark, den skal bruges til sal, han laver også en gennemgang (Tunnel) mellem kælderen og den nyopførte sal.

Han bygger også en rejsestald til 16 heste, og anlægger en ny have, samt en keglebane på den modsatte side af vejen (Lillemark 4).

Hermed er der lagt op til et gæstgiveri, men det lader til, at han har nogle problemer med at få beværterbevilling. En gammel revyviser om Tunnellen begynder således:

”VORT AFHOLDSHJEM TUNNELLEN VIL SÆLGE AFHOLDSØL”.

I 1903 sælger og mageskifter han med tømrer Lorentz Hansen, denne har en bestyrer til beværtningen, om han får bevilling vides ikke.

Østlollands Folkeblad skriver 14. marts 1904 om Tunnellen, der er i dag blevet installeret et lille teater, det hele er dog ganske interimistisk og alene til brug for logen N. I. O. G. T., som i aften og søndag spiller dilettantkomedie der, men der er store planer med Tunnelen. Det er meningen at slå det op til et folkeligt etablissement i stil med ”Hotel Saxkjøbing” der er det store forbillede, og det kommer alt sammen forsikrer man os. Fast teater med skrågulv og alt dertil hørende, teatersuper med små retter og lave priser og bal i Tunnelhaven. Alle disse planer blev dog ikke til noget.

Til daglig kom der ikke så forfærdelig mange i Tunnellen, logen N. I. O. G. T. havde deres lokaler der, her blev afholdt brydestævner og danselærer Theodor Engell havde danseskole, det var den slags arrangementer der holdt Tunnellen oppe.

Omkring 1908 er det restauratør og ølkusk Arild Jørgensen der er vært, han køber senere Tunnellen, nu er det som Tunnellen fik en opblomstringstid, det var på grund af opførelsen af Sukkerfabrikken, der kom mange arbejdere til byen.

Omkring 1913 er det Ane Rasmussen der ejer ejendommen og restaurationen lukker.

"Tunnelen", Vestergade 24, billede ca. 1910.

**CYKELHVIL
VESTERGADE 38
1892-1931**

Gæstgiver Hans Madsen og hans kone Ane Christine, var de første værtshusholdere i denne ejendom, de havde nogle år forpagtet et andet gæstgiveri, nemlig Dannebrog i Kirkestrædet, om det var dem der fandt på navnet "Cykelhvil" vides ikke, de har værtshuset til 1896, samme år køber de ejendommen lige overfor.

Den nye ejer hed Rasmus Hansen, hvor længe han har værtshuset vides ikke, ej heller hvem han sælger til.

I år 1900 sælges ejendommen til Hans Jørgensen, Kippinge, han sælger samme år til restauratør Lars Rasmussen og hans svenske kone Cecilie, det fortælles at det var et lille hyggeligt værtshus med kun få borde.

Men på grund at det hyggelige værtspar var det et velbesøgt sted, det var som på de andre små værtshuse konen som passede forretningen, medens manden havde et andet arbejde. Lars Rasmussen havde en mindre vognmandsforretning, dragerkørsel og lignende.

En anden gæstgiver Hans Petersen fra Dannebrog kørte ligeledes dragerkørsel, de to kollegaer mødtes ofte på deres ture, og drak på skift øl på hinandens værtshuse. Her var det deres konen der serverede for dem, konerne holdt øje med hvem det var der betalte,

at det så var de samme penge, der blev købt øl for hver gang, lagde konerne ikke mærke til, det har de to spasmagere sikkert moret sig over i lang tid, men deres hustruer opdagede det til sidst.

Lars Rasmussen havde ret tidligt anskaffet en spilleautomat til værtshuset, ved at putte en femøre i automaten, spillede den nogle af datidens populære melodier, ligeledes havde han ret tidligt anskaffet en telefon.

Et par gæster ville engang lave lidt spas med værten. De kiggede ind og så hvem der sad der. Derefter gik den ene derind, den anden gik hjem og ringede til værten. Han bad om at komme til at tale med N. N. som sad ved bordet ved vinduet. Værten spurgte forbavset, hvordan kan du vide at han sidder der. Jo, sagde vedkommende det kan jeg da se, kan du ikke se mig? Værten protesterede på det kraftigste, han kunne ikke se ham der telefonerede. Jamen, er det ikke en "Se telefon" du har fået, jeg ser dig ganske tydeligt. Jeg kan også se din kone, hun sidder ovre i krogen og strikker, jeg tror det er en strømpe hun strikker på. Så var værten overbevist. Du kommen til at klage, sagde den anden, du har fået en forkert telefon.

Historien fortælles i to variationer, den ene går ud på, at værten virkelig klagede, den anden at han øjeblikkelig ville af med telefonen.

På Cykelhvil var der næsten altid mange gæster, det var et bredt udsnit af byens borgere, der kom der, mange fagforeninger holdt deres møder der.

Efter Lars Rasmussens død i 1919, drev fru Rasmussen Cykelhvil videre til efteråret 1931, og byen mistede atter et af sine små hyggelige værtshuse, til sorg for nogle, til glæde for andre.

Ejendom nr. 3 fra venstre er "Cykelhvil", Vestergade 38, billede ca. 1911.

KILDER

Sakskøbing Lokalthistoriske Arkiv

Johan Jørgensens erindringer

Folketidende

Sakskøbing Avis